

2022

སྐྱེས་ཀྱི་ལ་གངས་ལྗོངས་ལྷོ་ཕྱོག་གི་

ལྷོ་ཕྱོག་གི་བརྒྱུ་ལས་

བོད་ཡུལ་གྱི་ལ་གངས་ལྗོངས་ལྷོ་ཕྱོག་གི་ལྷོ་ཕྱོག་གི་

Tibetan Ecology Foundation

10/4/2022

སྤྱི་ཚུལ་གངས་རི།

— ཏུམ་དང་གནམ་གཤིས་འགྲུར་ཚོག་ཚོད་ཀྱི་དྲན་པ་རབ་རིབ།

ཟླ་བ།

ཚོག་མའི་སྐོར་སྐོར་བ།

ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཚགས་འདྲ་སྐོག་ན་སྤྱི་ཚུལ་ལམ་སྤྱི་ཚུལ་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་འདི་མང་བོ་མཐོང་དུ་ཡོད་ལ། ཐ་སྐད་དེ་ལ་གནམ་དང་ལོ་རྒྱུས་མཁས་པ་དང་། བན་བོན་གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་བ་ཚོའི་འགྲེལ་བཤད་ཀྱང་འདྲ་མིན་ཞེས་མཆིས་མོད། དེ་ལ་འགྲེལ་བཤད་འདྲ་མིན་ཡོད་མེད་ལ་མ་བཟོས་པར་དེ་རིང་འདིར་སྤྱི་ཚུལ་གངས་རི་ཞེས་པ་དེ་སྐོར་ན་འདོད་སོང་། སྤྱི་ཚུལ་གངས་རི་ནི་འདབ་དུག་ཁ་བས་གཡོགས་པའི་རི་བོ་ཞེས་ཡིན་ལ། འཛམ་གླིང་ཚོ་དྲོད་ཀྱི་གནམ་གཤིས་འགྲུར་ཚོག་གི་ཚོད་ན་གངས་རི་རི་བོ་གཞན་དག་དང་འདྲ་བར་སྲིད་པའི་འབྲུགས་རོམ་ཐབ་ཏུ་ཤོར་བཞིན་པ་ཞེས་དང་། ཉེ་ཆར་དབུ་འབྱེད་གནང་བའི་འཛམ་གླིང་གི་ཚོག་མཐོང་ཆེ་ཤོས་པོ་དང་ ༡༩༩༩ གྱི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་<<སྤོན་ལམ་ཚོག་མཐོང་>>དུ་ཡང་མ་ཐེབས་པར། ཐ་ན་རང་ཉིད་ཀྱི་མིང་དང་བཅས་པ་མི་མངོན་དབྱིངས་སུ་བཞུད་བཞིན་པ་ཞེས་ཀྱང་ཡིན་སྲིད་པ་འདྲ།

ད་ལོའི་དབྱིད་ཁར་རི་བོ་ཉི་མ་ལ་ཡའི་སྒྲོད་རྒྱུད་ཀྱི་རི་སུལ་ཏེ། ལོ་རྒྱུས་ཚོག་སྐོར་གྱི་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་དུ་གྲགས་པའི་ཆ་ཤས། ད་ལྟ་ཉུང་ཉི་དང་། གར་ལྷ། ཟངས་དཀར། ལ་དུགས་སོགས་སུ་འབོད་པའི་ཡུལ་ཡུང་འགར་འགྲུལ་བཞུད་བྱ་རྒྱའི་གོ་སྐབས་བྱུང་ལ། སྐབས་དེར་ས་གནས་དེ་དང་དེའི་སྒྲོད་དང་བཅུད་ཀྱིས་བྱིན་པའི་བདེ་སྐྱབས་གི་ཚོར་བས་རང་ཉིད་ཀྱི་ལྷ་ཁྲག་འཕོ་སའི་ཐག་རིང་ཐག་རིང་གི་ས་ཡུལ་ཞེས་པ་དེ་ཡང་ལན་གཅིག་ཙམ་མ་ཡིན་པར་ཡང་ཡང་དྲན་དུ་བཅུག་སོང་། མོང་དང་མོང་དལ། སྐར་དང་དགོན་པ། ལ་དང་ཡུང་བ་བརྒྱུད་དུས། རི་བོ་སྐྱ་ཐེར་ཐེར་གྱི་ཟུར་ན། ལྷོ་མོ་སྤྱི་གི་གི་འགྲུམ་ན། དེང་རབས་དང་ཡར་རྒྱས་ཞེས་པའི་ཐ་སྐད་མི་ཐོགས་པའི་མི་གཞི་དྲང་མོ་དང་། མིག་ཟུང་དངས་མ་ཅན་གྱི་རིགས་དང་རུས་པ་གཅིག་པའི་མི་བྱ་དེ་ཚོ་ད་ལྟའང་དྲན་བཞིན་འདུག ཡིན་ནའང་ད་རེས་ངའི་འབྲི་འདོད་པ་ནི་དྲན་ཚོར་དྲག་པོའི་སྐོང་གི་གནས་ཚུལ་དེ་ཚོ་མིན་པར་ས་གནས་དེ་དག་གི་མཐོང་ཐོས་སྐོང་གསུམ་ཡིད་ལ་བསྐྱོམས་ཏེ་ཕྱིར་ལྷོ་ཕྱོགས་ཚོ་བའི་ཡུལ་དུ་འབྱོར་དུས་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞེས་ལ་བསམ་སྐོར་འཕོར་སོང་། དེ་ནི་སྤྱི་ཚུལ་གངས་རི་དང་སྤྱི་ཚུལ་གངས་རི་དང་འདྲ་བའི་གངས་རི་རི་བོ་གཞན་དག་གི་འབྱུང་འགྲུར་གྱི་གནས་ཚུལ་སྐོར་ལ་བསམ་སྐོར་གཏོང་དགོས་བྱུང་སོང་།

ལྷུང་རྒྱལ་གངས་རི་གང་དུ་ཡོད་དམ།

མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱིས། “ཡུལ་སྤྱིའི་མིང་ནི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་གྱིས་བཏགས་པ་ཤས་ཆེ་བས། ཐོག་མར་ཡུལ་གྲག་གཞན་གྱི་མི་རྒྱལ་ཡུལ་གྱི་མཐའ་གང་ཞིག་ལ་སླེབས་པའི་མིང་དེ་རིམ་གྱིས་ཡུལ་ཁམས་སྤྱིའི་མིང་དུ་འགོ་བ་ཡིན་ཏེ། སྤྱི་ཏང་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ཞེས་གྲགས་པ་ཡང་། སྤྱི་ཏང་བྱ་བའི་ལུང་ཚུང་ཞིག་ལ་བོད་མཚམས་སུ་ཡོད། ལྷུང་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་བྱ་བ་ཡང་། རྒྱ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་རྗེ་གཉའ་སྲི་བཙན་པོ་སོགས་ལ་དེ་ལྟར་འབོད་པས་རྒྱལ་བོའི་མཚན་ལས་གསལ་པར་ཡང་སེམས་མོད། རྒྱ་གར་དང་མངའ་རིས་ཀྱི་མཚམས་སུ་སྤྱི་ཏང་བྱ་བའི་གངས་རི་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དེ་ལས་བྱུང་མདོག་ཆེ།”¹ ཞེས་ལྷུང་རྒྱལ་བོད་ཅེས་པའི་མིང་དེ་ཡང་རྒྱ་པ་གཅིག་ཏུ་ན་གངས་རི་དེའི་མིང་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་སྲིད་པའི་སྐོར་དང་། གངས་རི་དེ་གར་ཡོད་ཀྱི་ས་གནས་བཅས་གསུངས་འདུག་ལ། སྤྱི་ཉིའི་ཏ་པོ་དགོན་གྲོང་གི་ལོ་རྒྱུས་སུ། “གནས་སྤོའི་འགམ་དུ་ལྷ་མོའི་བོད་དང་ཉི་མ་ལ་ཡའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་སྐྱོན་གྲགས་ཆེ་བའི་རི་བོ་ལྷུང་རྒྱལ་ཡོད།”² ཅེས་རི་བོ་ལྷུང་རྒྱལ་གར་ཡོད་ཀྱི་ས་གནས་གསལ་བར་འཁོད་འདུག།

དེང་གི་ཡིག་འཛིག་མང་བོའི་ཁྲོད་ན་འཇམ་སྤོང་གི་སྤེ་གསུམ་པར་འབོད་ཅིང་། ལོ་རྒྱུས་ཚོས་འབྱུང་ཁག་ཏུ་འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་ཀྱི་གདུལ་ཞིང་དང་། བྱང་ཕྱོགས་ཁ་བའི་རྫོངས་ཞེས་གྲགས་པ། བསེལ་ལྷན་བོད་ཀྱི་ཡུལ་འདི་ནི་གདོད་མའི་གངས་རྒྱུ་རི་བོ་ཚར་དུ་དངར་བས་ཡོངས་སུ་བསྐོར་བ་ལས། རྫོང་གྲང་དང་གནམ་གཤིས་ཀྱི་དབྱེ་མཚམས་འབྱེད་བྱེད་ལྷ་བྱུང་གྱུར་པའི་རི་བོ་ཉི་མ་ལ་ཡའི་སྟོད་ཕྱོགས། བྱི་ནང་གི་གྲུབ་མཐའ་སྤྱོད་རྒྱལ་ཀྱི་གྲུབ་པའི་གནས་མཚོག་གངས་དཀར་ཉི་མེ་དང་ཐག་ཏུ་ཅང་མི་རིང་བ། སྲིད་པའི་ཚུ་སྤྱང་ཁ་འབབ་རྒྱལ་བཞིར་གྲགས་པའི་ཡ་གྲུལ་སྤང་ཆེན་ཁ་འབབ་ཀྱི་གཡས་ལུང་། ད་ལྟའི་བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་རྒྱལ་མཚམས་རྒྱལ་ཐིག་ལས་རྒྱ་གར་གྱི་ས་ཁོངས་སུ་འཁེལ་བ། (སྲིད་འཛིན་ས་ཁུལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་ཉི་མ་ཅལ་མངའ་སྤེའི་ཁུ་རུ་རྫོང་ཁོངས།) སྤྱི་ཉིའི་སྤྱད་ཕྱོགས་དང་། ལུ་རུ་སྟོད་ཀྱི་ཁབ་དང་། གནས་སྤོའི་སོགས་དང་ཉེ་བར་ཡོད་པ། ལྷག་པར་གནས་སྤོའི་གྲོང་ནས་བལྟས་ན་སྤྱི་ཉིའི་ལང་ལོང་གི་ཁྲོད་དུ་རང་སྤྱོད་ལྷ་བྱུང་རི་བོ་ཕྱེ་མོ་ཅན་ཞིག་མཐོང་བ་དེ་ནི་ད་གཞི་དུ་ལྷུང་རྒྱལ་གངས་རི་རེད། འདི་ལ་སྤྱི་ཉིའི་ཏ་པོ་དགོན་གྲོང་གི་ལོ་རྒྱུས་སུ། “ལྷ་མོའི་ཁོང་ཚོའི་གཏམ་དབེར། རི་བོ་ལྷུང་རྒྱལ་སྤྱི་ཉིའི་དངས་མེད། ར་བོ་མཁར་བ་ཆད་པའི་ས་དག་མེད། ཞེས་ཟེར་སྟོལ་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་པ་ལྟར་རི་བོ་འདི་སྤྱི་ཉིའི་སྤྱོད་ཀྱིས་བཟུང་འདུག་པ་ཁོང་ཚོའི་གཏམ་དབེར་ཡང་ཐོན་འདུག་ལ། ད་ལྟ་ཁོང་ཅག་གིས་ན་བོ་འམ་³ ན་གོ་ཞེས་པ་ནི་གནས་སྤོའི་ཞེས་པའི་བརྗེ་འགྲུབ་བ་ཡིན་འདུག།

ལྷུང་རྒྱལ་གངས་རི་འམ་རི་བོ་བྱུང་རྒྱལ་ཞེས་པ་འདི་སྤོ་སྤྱོད་སྤྱི་ཉིའི་ས་ཁུ་(Google Maps)ལས་བཙལ་ན་དབྱིན་ཡིག་གི་སྤོ་སྤྱོད་ Reo Purguil (རི་བོ་བྱུང་རྒྱལ་)ཞེས་གཏག་ན་བདེ་ལྷག་དང་རྟེན་ཐུབ་ལ། ད་རྒྱའི་ནང་དོ་སྤོད་བྱས་

¹ <<གཏམ་རྒྱུད་གསེར་གྱི་མང་མ།>> གངས་ཅན་རིག་མཛོད། ༡༠ དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་ཚོམ་དབེར་དང་པོ། P.58 བོད་རྫོངས་བོད་ཡིག་དབེར་དཔེ་རྒྱན་ཁང་། 1990 ལོ།
² <<ཏེ་པོ། དུས་རབས་བཅུ་པ་ནས་ཉི་ཤུ་པའི་བར་གྱི་ལྷ་མོའི་རྒྱ་གར་དང་བོད་ཀྱི་སྤེལ་རིས་དང་ཡི་གེ་རྒྱལ་ཉི་མ་ལ་ཡའི་གནའ་བོའི་དགོན་གྲོང་ཞིག>> P.75 ཚོམ་པ་པོ། རྩ་དུ་ལ། ཏ་པོ་དགོན་གྱི་དབེར་མཛོད་ཁང་ནས་དབར་བསྐྱར་གྱིས། 2013 ལོ།
³ ཞོང་གསལ་དེབ། P.74 “ན་བོ་འམ་གནས་སྤོ། (Nako)” ཞེས་གསལ།

བ་ལྷར་ན། རི་བོ་འདྲིའི་མཐོ་ཚད་མཚོ་ངོས་ལས་མི་ཏར་ ༤༥༧༤ ཡོད་ཅིང་། ཉི་མ་ཅལ་མངའ་སྡེའི་ནང་གི་རི་བོ་མཐོ་
 ཤོས་ཀྱི་གསུ་བཤད་ཡོད།

མདོར་ན་གངས་རི་འདྲིའི་གནས་ལུལ་ནི། ད་ལྷའི་མངའ་རིས་མཐོ་ལྡིང་ངམ་རྩ་མདའ་རྫོང་དང་ལ་མོའི་ཕར་རྒྱབ་ཚུར་
 རྒྱབ་ཏུ་ཆགས་པའི་ལུ་རུའི་ལུལ་དང་།⁴ ལུ་རུ་ལ་སྟོད་སྤང་གཉིས་སུ་བྱེ་བའི་སྟོད་ཀྱི་སའི་ཆར་གཏོགས་པ་ཡིན། ལུལ་
 ལུང་འདི་ཡང་བོད་བཅན་པོའི་གདུང་རྒྱུད་ལྷ་སྐ་མ་ལུ་དཔོན་གྱི་མཛད་རྗེས་ཀྱི་རྩོམ་འཇུགས་ས་དང་། ལུལ་གྲོང་
 མང་བོ་ན་ལོ་རྩ་བའི་ལྷ་ཁང་ཞེས་ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་བོའི་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་ཟེགས་མ་འཛོམ་ཡོད་ས་ཞིག་ཡིན། ད་ལྷ་
 ཡང་སྤེ་ཉི་སོགས་དང་འབྲ་བར་རྒྱན་སྟོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་འི་བོད་སྐད་ཡིན། འདི་ནས་སྤེ་ཉིའི་ཏ་པོ་དང་། ག་ཇོའམ་

⁴ གོང་གསལ་དེབ། P.63-4 “ལུ་རུའི་ལུལ་རྒྱུ་ཆེན་ཁ་འབབ་བཞུགས་ལུལ་གྱི་ལུང་གཞུང་ནང་གཙང་པོ་འདྲིའི་གཡས་གཡོན་དང་གཙང་པོའི་གཡས་གཡོན་གྱི་ལུང་གཞུང་ལག་གི་ནང་ཆགས་ཡོད།” ཅེས་དང་། “ལུ་རུ་
 ལྷུའི་སའི་རྒྱ་རྒྱན་ལ་གེ་ལོ་མི་ཏར་ ༤༤༠༧ ཡོད་པ་དང་། ལུ་རུའི་ལུལ་དུ་བཞུགས་པས་གོང་གསལ་བ་ ༢༢༥ ཡོད་ཟེར། ༢༠༠༢ དང་། ༢༠༠༩ ལོའི་ནང་དུ་ལུ་རུའི་ལྷུའི་མི་གངས་ ༢༤༩༩༤ ཡིན་པ་དང་། ༢༠༠༧ ལོའི་ཉི་ཟླ་ཅལ་གཞུང་གི་
 གངས་ལུང་མི་རིགས་ཀྱི་མི་གངས་བཤེབ་[ཞིབ་]གཤེར་གྱི་བཞུགས་གངས་ནང་གསལ་ལྷར་ན་ལུ་རུ་ལ་ནང་པའི་མི་གངས་ནི་གཅིག་ཁྱིད་ལྷ་རྩོད་བཞི་བརྒྱ་བཅུ་མེད་ལྷ་ ༧༤༠༥ ཡིན།” ཞེས་གསལ།

འོན་ཀྱང་ལྷ་མོར་ལུལ་འདི་ལ་ངོས་འཛིན་འདྲ་མེད་མཆོས་ཏེ། བཅན་པོའི་འཇོམ་སྤང་རྒྱས་བཤད་དུ། “དེའི་ཤར་མངའ་རིས་ལུ་གེ་སོགས་དང་ཉེ་སར་ལུ་རུ་ལའི་ལུལ་དང་།” ཞེས་དང་། “ལུང་ཉི་ཟེར་བའི་ལུལ་དེ་གནས་
 ཉེར་བཞིའི་ནང་ཚན་གུ་ལོ་[ལུ་]ཏར་ངོས་འཛིན་མཁན་མང་ཡང་། ལུ་རུ་གནས་གུ་ལོ་[ལུ་]ཏར་ངོས་བཟང་ན་ཅུང་ཚོད་འདུག” (<<འཇོམ་སྤང་ཆེན་པོའི་རྒྱས་བཤད་རྫོང་བཅུད་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།>>
 P.126-7 ཆོས་པ་བོ། བཅན་པོ་སྤེ་བའི་བཞི་བ་བཞུན་འཛིན་འཕྲིན་ལས། མཚོ་སྟོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 2009 ལོ།) ཅེས་གནས་ཉེར་བཞིའི་ཀྱ་ཏུ་ཡིན་པར་ངོས་བཟང་ན་ཅུང་ཚུལ་དང་། ཡང་མཁས་དབང་དགེ་ཚེས་
 ཀྱིས། “མི་འམ་ཅི་ནི་ཀུར་སྤེ་ལྷུས་བོད་རྒྱལ་ལ་ལུ་རུ་ཞེས་བརྗོད་ཆགས་པ་ཞིག་རྒྱ་གར་དང་མངའ་རིས་ཀྱི་མཚོན་སྟེ་མཆོས་ཏེ།” (<<གཏམ་རྒྱུད་གསལ་གྱི་ཐང་མ།>> གངས་ཅན་རིག་མཛོད་ ༧༠ དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱི་
 གསུང་རྩམ་དེབ་དང་ལོ། P.160 བོད་རྫོང་ས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1990 ལོ།) ཞེས་སོགས་མི་འམ་ཅི་ཞེས་པའི་ལུལ་དུ་བཤད་དོ།

⁵ གོང་གསལ་དེབ། P.77 “སྤེ་ལུལ་པའི་ལུལ་དུ་རྩོན་ལྷ་སྐ་མ་ལུ་ཤེས་འོད་(༧༥༥ ནས་ ༧༠༩༥ ལོའི་རྩོན་རྗེས་)དང་ལྷ་བཅུན་པ་བྱང་རྒྱལ་འོད་དང་ལོ་རྩ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་བོ་བཅས་ཀྱི་དུས་སུ་བཞུགས་པའི་ལྷ་ཁང་གཅིག་དང་།
 ལྷ་སྐ་མ་ལུ་ཤེས་འོད་ཀྱི་དུས་སུ་བཞུགས་པའི་རྩོམ་པའི་གཅིག་བཅས་ཀྱང་ཡོད། རྩོམ་པའི་མདུན་ན་ལོ་རྩུས་ཀྱི་ལོ་འདྲི་ཡོད་པ་དང་། རྩོམ་པའི་རྒྱབ་ན་མཚོད་རྟེན་གཅིག་དང་ཚོ[ཚོད་]པན་རྒྱན་པའི་རྒྱ་གར་རྒྱལ་པོའི་ཆ་ལུགས་ཅན་
 ཀྱི་རྩ་ལ་ཤས་ཀྱི་བཞོས་རིས་བཅས་ཡོད། རྩོམ་པའི་ལོ་རྩུས་པས་ཡིག་ཤེད་བཅུ་གཅིག་ཡོད་ཀྱང་བྱིང་བྱིང་ལ་རྩོན་རྒྱུང་ནས་ངོས་མི་ཟེན། གང་གསལ་བ་ལག་ནི། (1) ལྷ། དཔལ་གྱི་རྩ་བཅན་པོ་ལྷ་སྐ་མ་ལུ་ཤེས་འོད་ཀྱི་སྤེ་ལུལ་”
 ཞེས་སོགས་སུ་ཡི་རྩོམ་པའི་གཅིག་གང་གསལ་བ་རྒྱལ་ཀྱང་བཏོད་འདུག

དཀར་མཛེས། རང་རིག་སོགས་སུ་ཚོང་རྩལ་ཚོགས་ཚུགས་ལོང་མཁན་ཚོར་ཁ་བརྒྱུད་ན་ཁོང་ཚོའི་སྐད་ཡིག་
 དང་ཚོས་ལྷགས་ཚང་མ་སྲི་ཏི་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཟེར་ལ། སྤྱིར་སྤྱི་ལུ་འདི་ན་སྐད་རིགས་མི་འདྲ་བ་བདུན་
 ཚམ་ཡོད་དེ། “ལོ་རྒྱུས་ཐོག་སྤྱི་ལུ་སྤོང་སྤོང་གཉིས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གཙོ་བོ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ལ་དྲུགས་
 དང་། གར་ལྷ། སྲི་ཏི། འབྲུག་ཡུལ། ཨ་མདོ་བཅས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་གཅིག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་སྤྱི་ལུ་སྤོང་གི་
 སྤྱི་སོའི་སྐད་ནི་ཉམས་སྐད་ཡིན་ལ། སྤྱི་ལུ་སྤོང་གི་ཡུལ་ཁག་སོ་སོའི་ནང་སྐད་མི་འདྲ་བ་རིགས་བདུན་ཚམ་ཡོད་ཀྱང་ཁ་
 སྐད་ཚམ་ལས་ཡི་གེ་མེད།”⁶ ཅེས་གསལ་ལ། ཉམས་སྐད་ཅེས་པའི་ནང་རྒྱ་ལ་ཏི་ཟེར་བ་སོགས་ལྟར་གྱི་འདྲ་འབྲུག་གི་སྐད་
 དང་ཉེ་ཚུལ་བཤད་མཁན་ཡོད་ཀྱང་སྐབས་མིན་པས་མ་སྟོན། འདི་དག་ལ་བསམ་ན་སྤྱིར་སྤོང་གི་གདམས་རིམ་རི་བོ་ཕུར་
 རྒྱལ་ཞེས་པའི་སྤྱིར་རམ་ཕུར་འདི་ཡང་མི་རིགས་གཞན་ཞིག་གི་སྐད་བརྒྱུད་མེད་པ་འདྲ།

གནམ་གཤིས་ཚ་དྲོད་ལས་སྤྱིར་སྤོང་གི་གདམས་རིམ་ཅི་ཞིག་འབྱུང་གི་ཡོད་དམ།

“སྤྱིར་སྤོང་གི་ལྷན་ཚོགས་འདིའི་ཚོད་ལ་པ་གིའི་རི་སྤོང་ཚོང་མ་ཁ་བས་གཡོགས་ཏེ་དཀར་སིང་ངེར་ཡོད་
 རེད་དེ། ད་ནི་འདི་ལྟར་ཁ་བརྒྱུད་འདྲ་བོ་ལས་ཚགས་ཀྱི་མི་འདུག དེང་སང་ཁ་བ་ཡག་པོ་འབབ་ཀྱི་མི་འདུག” ཅེས་ད་
 ལོའི་སོས་ཀའི་དུས་སུ་ཟངས་དཀར་དཀར་ཚ་དཔོན་པའི་སྤྱི་བ་བཞེས་སོང་དེས་སྲིབ་རྒྱུད་ཀྱི་རི་བོ་དག་ལ་མཚུབ་མོས་
 བསྟན་ནས་དེ་ལྟར་གསུངས་སོང་། ཡང་ཟངས་དཀར་དཔའ་བདུན་གྲོང་རྩལ་གྱི་མི་ཞིག་གིས་ཀྱང་”དེང་སང་དགུན་
 ཁར་ཁ་བ་ཡག་པོ་འབབ་ཀྱི་མི་འདུག གལ་སྲིད་ཁ་བ་ཡག་པོ་མ་བབས་ན་ང་ཚོར་རྒྱུ་དཀར་ལ་འཕྲད་ངེས་རེད།”
 ཅེས་ཐབས་ཟད་པའི་ཉམས་སྤིག་གིས་བརྗོད་བྱུང་། ལ་དྲུགས་སྤོང་གྲོང་ཁྱེད་ཀྱི་ཉེ་འདབས་མི་(ཕྱི་)ཞེས་པའི་གྲོང་ཚོར་
 སོང་དུས་སུ་ཡང་། “སྤྱིར་སྤོང་གི་ལྷན་ཚོགས་ལ་གདམས་མང་བོ་གཏོང་གི་རེད་དེ། དེང་སང་གདམས་གཏོང་གི་མི་འདུག
 དེ་བས་རྒྱུ་དཀར་ལ་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་སོགས་འབྲུང་རྒྱུ་དང་ཞིང་རྒྱུ་སྐྱར་གྱི་དཀར་ལ་མང་བོ་ཞིག་བཤད་
 བྱུང་། ལར་ཉེ་བའི་ལོ་འགའི་རྗེས་ནས་གནམ་གཤིས་འབྱུར་ཕྱོག་གི་སྐྱར་གྱི་དཀར་ལ་མང་བོ་ཞིག་གསར་འབྱུར་
 བརྒྱུད་ལས་ཁག་ཏུ་བསྐྱབས་ཤིང་། ལྷག་པར་སྲིད་པའི་འབྲུགས་རོམ་དྲོད་ཀྱིས་བཞུས་འགོ་བའི་རྗེས་དང་ད་ལྟའི་བར་
 སྤྱི་བསྐྱར་བའི་བརྒྱུད་དང་པར་ཡང་མང་བོ་ཞིག་སྤྱི་ཚོགས་འབྲེལ་མཐུད་དྲ་ལས་དག་ལས་མཐོང་ཡང་། ད་རེས་ལྟར་
 གྱི་ཚོར་བ་མ་སྟོབས།

ལོ་ཤས་གོང་སྲི་ཏི་དང་སྤྱི་ལུ་སྤོང་གི་ལྷན་ཚོགས་ལ་འགོ་སྐྱེལ་བྱུང་དུས་ཀྱང་ཡུལ་མི་ཚོའི་སེམས་སྤོང་གཅིག་ཅིག་ལས་
 ཁ་བ་ཡག་པོ་མི་འབབ་པ་དང་། རྒྱུ་དཀར་ལ་ཡོད་པ་དེ་བཤད་ཡོང་དུས། སྲི་ཏིའི་རྒྱུ་སྤྱི་ལུ་སྤོང་འབབ་བཞིན་
 པའི་འགྲམ་ནས་རྒྱུ་དཀར་ལ་ཇི་ལྟར་འཕྲད་པ་ཡིན་ནམ་སྟེ་པའི་དོགས་པ་རེ་ཡང་བྱུང་མོད། ཁོང་ཅག་གིས་
 ”མགོ་ནག་སྤྱི་ལུ་སྤོང་གི་གནམ་ལ་ཕྱག་” ཅེས་པའི་དཔེ་བཞིན་སྤོང་མོའི་ལྷགས་སོལ་ལྟར་གནམ་ནས་ཁ་བ་འབབ་རྒྱུར་རེ་
 ཞིག་བསྐྱབས་ནས་ཡོད་པ་ལས། སྲི་ཏི་རྒྱ་བོ་ཡུར་བར་འདྲེན་ཐབས་སོགས་ལ་བསམ་སྟོན་གཏོང་གི་མེད་པ་འདྲ་སྟེ་པ་དེ་

⁶ ལོང་གསལ་དེབ། P.71

ཚོ་ཡང་དྲན་སོས་པས། ད་ནི་ཕལ་ཆེར་དུས་བཞིར་གངས་དང་འགོགས་པའི་མི་ཚོས་དེ་ལྟར་གསུངས་ན་དངོས་གནས་གནས་གཤིས་འགྱུར་ཚྭ་ཟེར་བ་དེར་འཕྲོད་ལ། ལྷན་རྒྱལ་གངས་རི་དང་། ལྷན་རྒྱལ་གངས་རི་དང་འདྲ་བའི་གངས་རྒྱུ་རི་བོ་གཞན་དག་གིས་ཀྱང་སྲིད་པའི་སྤྱི་ལོ་འདུག་གི་ལོ་ལ་གདུང་སེམས་མཉམ་བསྐྱེད་ལྟ་བུའི་བསམ་སློབ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་འཁོར་འོང་།

བཞུགས་སྐར་རྣམས་ལའི་མགོན་ལང་མང་བོ་ཞིག་ཏུ་ཚུའི་དཀའ་ངལ་ཡོད་པ་རྒྱན་ཐུན་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། གངས་ཅན་སྤྱི་དགོངས་ཀྱི་ཉེ་འཁོར་གྱི་གོགས་པོ་རེ་འགའི་སྲོད་ཤག་ཏུ་ཚུ་ཉ་ཅང་དཀོན་པ་ཡང་ལོ་འཆར་ཅན་ལྟ་བུ་ཡིན། ལྷན་པར་ད་ལོའི་སྤྱི་ཟླ་ ༥ པའི་ནང་<<བོད་ཀྱི་དུས་བབ་>>ཀྱིས་⁷“ལོ་ངོ་དུག་ཅུའི་རྗེས་ཀྱི་རྣམས་ཚ་རྒྱབས་”⁷ ཞེས་པའི་དྲ་བརྒྱུན་གསར་འགྱུར་ཞིག་སྤེལ། དེར་ ༧ གོང་ས་མཚོག་གི་བཀའ་སློབ་དང་། གཞན་རྣམས་གནས་སྲོད་ཀྱི་མི་སྣ་སྐོར་ཞིག་ལ་བཅར་འདྲི་བྱས་འདུག། ལོང་ཚོ་ཚང་མས་ལྔ་སྟེ་སྟེ་ལང་ལ་བ་མང་བོ་དང་མཐུག་པོ་འབབ་པ་དང་། ལོ་ངོ་དུག་ཅུའི་ནང་རིམ་བཞིན་ལ་བ་འབབ་ཚད་རྗེ་ཉུང་དུ་སོང་སྟེ་ད་ལྟོ་ལ་བ་མི་འབབ་པ་དང་། བསམ་ན་ཡང་ལམ་སང་ལྷུ་འགོ་བའི་སྲབ་སྲབ་ཅིག་ལས་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་ལ་བདེན་དཔང་བྱེད་ཅིང་། ད་ལོ་ནི་ལོ་དུག་ཅུའི་རྗེས་ཀྱི་རྣམས་ཚ་རྒྱབས་ཆེ་ཤོས་དེ་སྤེལ་ཡོད་པར་གསལ་བཤད་བྱས་འདུག།

སྤྱིར་བཏང་གནས་གཤིས་དོད་ཚད་འཕེལ་ནས་འབྱུགས་རོམ་ལྷུ་བཞིན་པ་འདི་ནི་བོད་མཐོ་སྐང་གཅིག་ལྟ་མེད་པར་འཛམ་གླིང་ས་སྐང་སྤྱིའི་གནས་ཚུལ་ཚབས་ཆེན་ཞིག་ཆགས་འདུག་སྟེ། དཔེར་ན། འཛམ་གླིང་གི་གསར་འགྱུར་ཆེ་ལག་ཨ་རིའི་སི་ཨན་ཨན་⁸ སོགས་མང་བོའི་ནང་ཉེ་ཆར་ཐོན་པ་ལྟར་ན། འཛམ་གླིང་གི་སྤྱི་དཔེ་ཆེ་ཤོས་སྤྱི་རེན་ལན་ཇའི་(Greenland)འབྱུགས་རོམ་ལྷུ་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་བཀོད་ཡོད་ལ། ལྷན་པར་ད་ལོའི་སྤྱི་ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡༥ ནས་ ༡༧ བར་གྱི་ཉིན་གསུམ་ལ་ཉིན་རེར་འབྱུགས་པ་ཏུན་(Ton)དུང་ཕུར་ ༤༠ རེ་ལྷུ་བཞིན་པ་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།

གང་ལྟར་ན་ནིང་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 2021ལོའི་ལོ་མཇུག་ཏུ་གོགས་པོ་ཞིག་གིས་ལྷུ་བཞིན་པའི་གནས་སྐོར་ནས་བསྐྱར་བའི་ལྷན་རྒྱལ་གངས་རིའི་པར་དང་བརྒྱུན་སོགས་མཐོང་བས་རྒྱུན་བྱས་ནས་སྲིད་པའི་གངས་རྒྱན་འདི་ལ་སྤྱིར་ཡང་དོ་སྣང་བྱུང་ཞིང་། ད་ལོ་མང་ཡུལ་ལ་དུགས་སོགས་སུ་ཉུལ་དུས་ས་གནས་ཡུལ་མི་ཚོའི་ཚོར་བས་བེན་པའི་སྐད་ཆ་སྟེ། ལྷན་རྒྱལ་གངས་རིའི་གཡས་གཡོན། རི་བོ་ཉི་མ་ལ་ཡའི་པར་རྒྱུར་ལ་བ་མི་འབབ་པ་དང་། ལྷན་པར་སོགས་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་རྗེ་རིང་ནས་རྗེ་རིང་ལ་འགོ་བཞེན་ཡོད་པས་ལྷན་རྒྱལ་གངས་རི་ལ་ཆེད་དུ་རྒྱུས་ལོན་བྱ་རྒྱུ་མ་བྱུང་ཡང་གནས་སྤངས་འདིའི་འོག་ནས་ཕྱོལ་ཐབས་གལ་ཡོད་སྟུང་སོང་།

ལྷན་རྒྱལ་གངས་རི་ལྟ་བུའི་གངས་རི་རྣམས་རྗེ་ལྟར་སྤྱི་དཔེ་བྱས་སམ།

ལ་དུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་སྤེལ་ནས་གཤམ་ཕྱོགས་སེལ་གཙང་བོའི་རྒྱུད་དུ་རྒྱངས་འཁོར་ལས་སྤྱི་ལེ་ ༧༥ ཚམ་ཕྱིན་པའི་མཚམས་ན་སེལ་གཙང་བོར་ལྷགས་ཟམ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་། དེར་བརྒྱལ་ནས་སྤོངས་ཀྱི་ཡུང་རྒྱུད་ཞིག་གི་ནང་ཡར་

⁷ <<བོད་ཀྱི་དུས་བབ་>> Tibet Times 2022/6/11

⁸ CNN, July 20 2022, The amount of ice that melted in Greenland between July 15 and 17 alone -- 6 billion tons of water per day.

སོང་ན་ཉིབ་ཉི་ཟེར་བའི་མི་ཚང་ལྷ་དྲུག་ཅན་གྱི་ཡུལ་ཚུང་ཞིག་ཡོད། (ད་ལྟོ་ཕྱི་མ་ཚང་རྣམས་ལྷང་བའི་མདའ་ཅ་ལྷོ་ལ་འདུག) ལྷང་ཚུང་ཡུལ་ཚུང་འདི་དང་གི་ས་ཁྲ་སོགས་ལས་མི་རྙེད་ཀྱང་། དབེན་པ་ལ་དགེས་པའི་སྒྲོམ་ཆེན་ཆོ་དང་། ཟང་ཟེང་ལ་སྲུན་པའི་མགོ་སེར་ཚོར་གསལ་ཆ་ཡོད། ཡུལ་ཚུང་འདིའི་གོང་ཚམ་ན་ལྷ་མོ་ལྷ་བྱ་ཞིག་དང་། ཚུ་རྗེང་བསྐྱེལ་བའི་རགས་ཚུང་ཞིག་ཀྱང་འདུག འདིའི་ཉེ་འཁོར་ན་སྲིད་པའི་སྲོང་ཆུན་ཤིན་ཏུ་སྲོམ་ལ་རིང་བ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་འདུག་ལ། འགའ་ཞིག་ཆས་ཉེ་སྐྱེས་སྒོ་བས་ཉམས་ནས་འགྲེལ་ཡོད་ཀྱང་རང་དགར་བཞག་འདུག དེ་བས་ངས་ཤིང་སྲོང་འདི་དག་བྱུང་ཤིང་སོགས་ལ་བེད་སྲོད་མི་བྱེད་པ་ཅི་ཡིན་ནམ་དུས་ཚོ། འདིར་མི་མ་ཡིན་གྱི་གནས་བདག་ཡོད་པས་བེད་སྲོད་མི་བྱེད། གལ་སྲིད་བེད་སྲོད་བྱས་ན་གཞོན་སྲིད་པ་རེད་ཟེར།

བོད་ཨ་མ་དོ་སྡོ་རྒྱུད་ཀྱི་ང་རང་སྐྱེ་སའི་སྡེ་བར་ལོར་བདག་ཅེས་པའི་ལབ་ཅེ་ཞིག་ཡོད་ལ། དེའི་རྗེ་ར་ནས་བྱུང་ཤིང་སྲུ་བྱ་དང་། ལྷ་མ། སྲོམ་མ་སོགས་འཇུ་བ་དང་། སྐྱ་བ་དང་དགོ་བ་སོགས་རི་དྲུགས་གསོད་པ་གཏན་ནས་མི་ཚོག་ཉེན་ཞིག་རྒྱ་མི་ཤིང་འཇུ་བ་འགའ་ཞིག་གིས་སྐྱ་མ་ཤིང་རྟ་གཉིས་ཅམ་བཏུས་པ་དང་། རི་དྲུགས་སྐྱ་བ་གཉིས་ཀྱང་བསད་ཡོད་པ་སྡེ་མིས་མཐོང་སྟེ་ཁོ་ཚོ་སྡེ་བའི་གཞུང་ཁང་ར་བར་བྲིད་ཡོང་ནས་སྐྱ་མ་ཤིང་རྟ་གཉིས་ཀ་མེར་བསེགས་པ་དང་། སྐྱ་རོ་གཉི་ག་ཚུར་སྲོགས་ཉེ་གཞུང་ཁང་གི་ཀ་བའི་མགོར་བཏགས་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་དེ་ད་ལྟོ་ཡང་དུར།

ཡང་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འདྲ་སྟོག་ན་ཚོས་རྒྱལ་སྲོང་བཅའ་སྐྱམ་པོས་སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་སྲོག་མི་གཙོད་པ་སོགས་སྐྱ་ཚོས་དགོ་བ་བཅུ་དང་། མི་ཚོས་གཙོད་མ་བཅུ་དྲུག་གི་བྲིམས་སྲོལ་⁹ བཅུགས་པ་དང་། སྡེ་སྲིད་པག་མོ་གྲུ་བ་ཏའི་སི་ཏུ་བྱང་ཚུབ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་རི་རྒྱ་སྲུང་རྒྱ་¹⁰ བསྐྱམས་ཏེ། རི་ལ་གནས་པའི་རི་དྲུགས་དང་ཚུ་ལ་གནས་པའི་སེམས་ཅན་རིགས་རང་དགར་རྩོད་རྒྱག་མི་ཚོག་པའི་བྲིམས་བཞག དུས་ཕྱིས་བཀའ་ཤག་གིས་རི་སྲུང་རྩ་ཚོག་¹¹ བསྐྱུགས་ཏེ་སྐྱམས་གཤེར་ལ་གནས་པའི་སྲོག་ཚགས་ལ་གཞོན་འཚོ་མི་ཡོང་བྱེད། ཡང་གསེར་སྲོང་རྩོ་རྗེ་འཚང་གི་རྣམ་ཐར་ལས། “འབྲུག་ཡུལ་དུ་པག་པ་ཅམ་མ་གཏོགས་སྲོག་གཙོད་མི་ཚོག་པའི་བཀའ་བཅད་མཚན་པ་ད་ལྟོ་འདྲིམས་སྲུ་གནས།”¹² ཞེས་སོགས་འབྲུང་། འདི་ནི་ང་ཚོའི་པ་མེས་ཡང་མེས་ཚོས་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་འཛིན་པའི་ལྷ་ཚུལ་རེད་ལ། རང་བསྟན་ཤེས་རིག་གི་ཚེ་སྲོག་འདྲ་མཉམ་གྱི་རིན་ཐང་གི་ལྷ་བ་ཡང་རེད།

ད་དུང་རི་རྒྱ་གནས་གསུམ་ལ་སྐྱ་སྲུ་གཏན་གསུམ་གྱི་མི་མ་ཡིན་གནས་པར་ངོས་བཟུང་ནས་ས་བཞོ་རྩོ་སྲོག་ཚུན་ཚང་ལ་འཛིན་ཐོན་བྱེད། ལོ་ངོ་ཚིག་སྲོང་སྲུམ་བརྒྱ་ལྷག་རིང་གི་ལྷ་བ་འདི་དང་ལག་ལེན་འདིས་ད་བར་རང་བྱུང་གི་སྲོད་བཅུད་ཀྱི་བཞོད་པ་ཚང་མར་སྲུང་སྲོབ་བྱས་ཡོད། འདི་ལ་དེང་གི་སྐད་ཆས་བཤད་ན་ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྲོབ་ཡིན་ཅིང་། ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྲོབ་ཀྱི་ལག་ལེན་འདི་ད་བར་བོད་མཐོ་སྐང་གི་ཁོར་ཡུག་ལེགས་ཉར་སྐབ་ཡོད་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གལ་ཆེ་ཤོས་དེ་ཚགས་ཡོད།

ང་ཚོའི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྲོབ་ལ་མི་འདའ་ས་གང་ཞིག་ཡོད་དམ།

⁹ <<བོད་ཐེང་དམར་པོ།>> P. 35-6 “བོད་འབངས་ལ་དགོ་བ་བཅུའི་བྲིམས་བཅས་མི་ཚོས་གཙོད་མ་བཅུ་དྲུག་གི་སྲོལ་བཅུགས།” ཚོམ་པ་པོ། ཚོམ་པ་ལྷན་དགའ་རྩོ་རྗེ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1981 ལོ།
¹⁰ <<བོད་ཀྱི་སྲིད་དོན་རྒྱལ་རབས།>> རྒྱལ་སྐྱོད་ལམ་དང་པོ། P. 334 “རི་རྒྱ་སྲུང་རྒྱ་རྒྱ་ཚོན་ལག་ལ་ཟམ་པ་དང་། ཀློག་གསར་འཛུགས།” ཚོམ་པ་པོ། ལྷ་སྐབ་པ། Kalipong ཕྱི་ལོ་ 1976
¹¹ <<དུང་དཀར་ཚོག་མཚན།>> སྐད་ཆ། P. 1895 “དེ་ལྟ་དམངས་གཙོའི་བཅོས་སྐྱར་མ་བྱས་གོང་དུ་ལའི་སྐྱ་མའི་དགུང་སྐྱག་འཁེལ་སྐབས་བཀའ་ཤག་ནས་རྩོད་གཞིས་ལག་ལ་སྲུང་གི་བྱེ་བ་བྱུང་དེ་བྱིངས་སྐྱམས་གཤེར་ལ་གནས་པའི་སྲོག་ཚགས་ཆེ་པ་ཅི་ལ་ཡང་གཞོན་འཚོ་མི་ཚོག་པའི་རྩ་ཚོག་སྡེ་ལ་ནས་རི་རྒྱ་སྲུང་རྒྱ་བསྐྱམས་སྲོལ་ཡོད་པ་དེའི་རྩ་ཚོག་ལ་རི་སྲུང་རྩ་ཚོག་ཅེས་ཟེར།” ཚོམ་པ་པོ། དུང་དཀར་སྐྱོ་བཟང་འཕྲིན་ལས། ལྷ་ས་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 2002 ལོ།
¹² <<གསུང་འབྲུག་དང་རྣམ་ཐར་>> ཞེས་པའི་རང་གི་དགའ་ལྡན་གསེར་སྲོང་རྩོ་རྗེ་འཚང་སྐྱེད་དང་བོ་རྗེ་བཅུན་བཀའ་བཅུའི་བྲིམས་དོན་ལྡན་གྱི་རྣམ་ཐར། P.334 གསེར་སྲོང་ལྷ་བྱང་། 2010 ལོ།

ཡར་ཐོན་དང་ཕྱོན་ཐོན། འཇུགས་སྐྱུན་དང་དེང་རབས། མི་ཚང་མས་འབོད་སྐྱེ་འདི་དག་ལ་ཉན་ཞིང་མི་
 ཚང་མ་འབོད་སྐྱེ་འདི་དག་གི་རྗེས་སུ་རྒྱུག་གི་ཡོད། འདི་ནི་ཉེན་འབྱེལ་གྱི་འགྱུར་བ་མང་བོ་ཞིག་གི་བསྐྱེད་འབྲས་ཡིན་
 པས་སུས་ཀྱང་འགོག་ཏུ་མེད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས་བསམ་སྒོ་བཏང་ན་གོང་གི་འབོད་སྐྱེ་འདི་ཚོ་ནི་
 བཟང་བོ་འདོར་ཞིང་ངན་པ་དང་དུ་ལེན་པའི་འབོད་སྐྱེ་ཞིག་དང་། རང་བྱུང་གི་མཛེས་པ་བཅོམ་ནས་བཅོས་མའི་ཁ་
 དོག་ཉམས་སུ་སྦྱང་བའི་ལམ་ལུགས་ཤིག་ཀྱང་ཡིན་གྱིན་པར་འདོད་མཁན་ཡོད་མོད། ཡིན་ནའང་ང་ཚོ་ཚང་མ་ལམ་ཁ་
 འདི་མ་གཏོགས་འགོ་ས་གཞན་གང་ཡང་མེད། དེ་བས་ལམ་ཁ་འདི་ལ་སྦྱོང་གིན་རང་ཉིད་དང་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱ་རབས་
 ཚོ་རྒྱུད་ཚོའི་ཆེད་དུ། རྩོལ་རྒྱན་གྱི་ཁོར་ལུག་སྤང་སྦྱོབ་དེ་མ་ཟད། ད་དུང་ཁོར་ལུག་སྤང་སྦྱོབ་ཀྱི་ལག་ལེན་གཞན་ཞིག་
 དང་ལེན་བྱེད་དགོས་ཆགས་ཡོད།

དེ་ནི་ཐོན་ཁུངས་ཤོན་ཚུང་བྱེད་རྒྱ་

དང་གད་སྐྱེགས་དང་སྐྱེགས་པར་འགྲུག་རིགས་
 ཀྱི་གད་སྐྱེགས་ཉུང་དུ་གཏོང་རྒྱ་དེ་ཚོ་རེད།
 དེང་སང་དབལ་འབྱོར་འདུ་འགོད་སྤང་བཅོ་
 བྲལ་ཚོས་ཟས་གོས་སོགས་ཅ་དངོས་ཆང་རྒྱུད་རེ་
 ལའང་འགྲུག་གི་སྐྱེགས་སྤོང་ཆེ་ཐག་ཆོད་རེ་བཅོ་
 བཞིན་ཡོད་ལ། ཚོང་ར་ཁག་ཏུ་ཐ་ན་སྤོང་ཆོས་
 དང་གོ་འབྲས་ཚུན་ཆད་ལ་འགྲུག་སྤོང་དང་
 འགྲུག་ཁུག་བེད་སྦྱོང་བྱེད་གིན་ཡོད་པས་རི་རྒྱ་
 བྱགས་ཐམས་ཅད་ན་འགྲུག་ཤོག་དང་།
 འགྲུག་ཐུར། འགྲུག་སྤོང་སོགས་ཀྱི་གད་སྐྱེགས་
 མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཡིན། འགྲུག་གི་རྒྱ་ཆ་ཅན་གྱི་
 ཅ་དངོས་གང་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་ལོ་ངོ་མང་བོའི་
 རིང་རུལ་རྒྱ་མེད་པས་འགྲུག་གི་གད་སྐྱེགས་
 གང་དུ་ཡོད་པ་དེས་རྩི་ཤིང་ནགས་ཚལ་གྱི་
 རྒྱུས་སྒོ་བས་ལ་གཞོད་པ་དང་། བདག་མེད་
 སེམས་ཅན་ཚོའི་གོད་ཁོག་ཏུ་སོང་བས་ཤི་རྒྱས་
 འབྱུང་གི་ཡོད་པའི་པར་དང་བརྟན་མང་བོ་

མཐོང་དུ་ཡོད། ཁོར་ལུག་གི་གནས་སྤངས་དོ་མ་མཉམ་པའི་འགྱུར་བ་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གནས་གཤིས་ཚོ་དྲོད་རྒྱས་པ་
 དང་། དེས་སྤོང་པའི་འབྲུགས་རོམ་དག་ཀྱང་བལྟ་བཞིན་ཡོད་པས། ང་ཚོས་གངས་རི་རྒྱུད་པའི་ཁོར་ལུག་ལ་སྤང་སྦྱོབ་
 བྱེད་ན་ཅིས་ཀྱང་འགྲུག་གི་གད་སྐྱེགས་ལ་བདག་པོ་རྒྱུག་དགོས་ལ། དེ་ནི་ཐ་ན་ཀ་ར་རྒྱུང་རྒྱུང་ཞིག་གི་ཤུན་པགས་ཡན་
 ཆད་ནས་ག་སར་མི་འདོར་བར་གད་སྐྱེགས་གསོག་སར་སྦྱེལ་སྤུལ་པ་དགོས་རྒྱ་དེ་ཡིན།

འགྲུག་རིགས་ཀྱི་གད་སྐྱེགས་རང་གར་དོར་ཉེ་ས་དང་རྒྱལ་ཐིམ་ན་ཉ་ལམ་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ཕྱག་གི་རིང་མི་རུལ་
 བས་ཁོར་ལུག་ལ་གཞོད་སྦྱོན་ཐེབས་པར་ཁོར་ལུག་ཆེད་ལས་པས་བཤད་ཅིང་། གལ་སྤོང་མེར་སྲིག་བཏང་ནའང་དེ་ཡི་

དུ་བས་རྒྱུ་ཁམས་སྐྱགས་བཅོག་བཅོ་བར་བཤད། ‘སྟོ་སྟེ་སྒྲིང་དུ་བབས་པའི་ཁ་བའི་བྲོད་འགྲིག་ཕྱ་རབ་མཐོང་བ་’ ཞེས་
 པའི་གསར་འགྱུར་གྱི་ཁ་བྱང་འོག་དུ། “ཉེ་ཆར་འབྲུགས་རོམ་སྡེ་ཞེས་པའི་དུས་དེབ་ཐོག་སྟེལ་བའི་དབྱུང་ཚོམ་ཞིག་ན་
 བསྟན་དོན། རྟུ་ཅི་ལན་ཁན་ཐེ་པོ་ལེ་སྟོབ་ཆེན་གྱི་ཞིབ་འཇུག་མི་སྣས་སྟོ་སྟེ་སྒྲིང་གི་གསར་འབབ་ཁ་བའི་བྲོད་ཐེངས་
 དང་པོར་འགྲིག་ཕྱ་རབ་མཐོང་ཡོད་པ་རེད། ཞིབ་འཇུག་མི་སྣས་དེ་ནི་ཡིད་ཆེས་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། བབས་མ་
 ཐག་པའི་སྟོ་སྟེའི་ཁ་བའི་བྲོད་ནས་འགྲིག་ཕྱ་རབ་རྟེན་པ་དེས་སྟོས་འགྲིག་གི་སྐྱགས་བཅོག་ཐེབས་ཚད་མངོན་ཡོད་པ་
 དང་། འཛོམ་སྒྲིང་གི་ཆེས་མཐོའ་སྟེ་ས་ཁུལ་དུ་དེ་འདྲ་ཡིན་པ་རེད་ཅེས་བསྟན་ཡོད།”¹³ ཅེས་གསལ། དེ་ལྟ་ནའང་
 འགྲིག་རིགས་ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་པའི་བཅོ་གྲུ་དག་གིས་ཉིན་རྒྱུན་བཞིན་སྤར་ལས་ཀྱང་འབོར་ཆེ་བའི་འགྲིག་རིགས་ཐོན་སྐྱེད་
 བྱེད་བཞིན་ཡོད། དེ་ནི་དུས་རབས་གསར་བའི་ནང་གི་མིའི་རིགས་ཀྱི་དགོས་མཐོ་ཡིན། དགོས་མཐོ་དེས་རང་ཉིད་ལ་
 ཕན་གོད་གཉེས་ཀ་སྐྱུན་བཞིན་ཡོད་ལ། དེ་དང་མཉམ་དུ་གདམ་ག་ཞིག་ཀྱང་སྟོན་བཞིན་ཡོད། གདམ་ག་དེའི་ཆ་ཤས་
 ཤིག་ལ་ད་གཟོད་ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྟོབ་ཟེར། དེ་ནི་ང་ཚོས་བྱེད་སྲུབ་པ་དེ་ཡིན།

མཇུག་བསྟུ་བ།

དེ་ལྟར་ཡར་རྒྱས་དང་འཇུགས་སྐྱུན་གྱི་དུས་རབས་གསར་བ་འདིས་ཞིམ་མངར་བློ་གསུམ་གྱི་བཟའ་བཅའ་
 དང་། བདེ་འཇམ་དོད་གསུམ་གྱི་གྲོན་ཆས། འགོ་མགྲོགས་འདུག་བདེ་དང་། བརྟེན་ལྷུང་སྐྱེལ་གྱི་ཞབས་ཞུ་སོགས་
 ང་ཚོ་ལ་བྱིན་པའི་ལེགས་སྐྱེས་གྲུ་ལོམ་པ་ཡིན་ནའང་། དེ་དང་མཉམ་དུ་རྟེན་སྦྲེད་ཀྱི་ཟས་རིགས་དང་། ས་བཞོ་དོ་སྟོག་
 ཤིང་བཅད་ཚུ་དཀྲུག་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ནད་རིགས་སྣ་ཚོགས་བསྐྱེད་པ་དང་། ས་འགུལ་བ། ཚུ་འཕྱུར་བ། མི་ཤོར་བ།
 རྒྱུ་འཚུབ་པ་སོགས་ང་ཚོའི་འཚོ་གནས་ལ་རྒྱུ་བའི་དག་པོ་མང་དུ་སྐྱེད་སྲིང་བྱས་ཡོད་པ་ཡང་ཁས་མི་ལེན་ཀ་མེད་
 ཡིན། དེ་ལྟ་ནའང་གདམ་ག་གཞན་མེད་པར་དུས་རབས་གསར་བའི་འགྱུར་བ་འདི་ང་ཚོ་སྤྲོས་ཀྱང་དང་ལེན་བྱེད་
 དགོས། དེར་བརྟེན་ང་ཚོས་དུས་རབས་གསར་བའི་འགྱུར་འགོས་དང་བསྟུན་ནས་སྤར་མེད་གྱི་འཚོ་བར་རོལ་པ་དང་
 མཉམ་དུ་སྤར་མེད་གྱི་འགན་འཁུལ་ཞིག་ཀྱང་འཁུར་དགོས་ལ། དེ་ནི་གོང་གསལ་ལྟར་ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྟོབ་གྱིས་མཚོན་
 པའི་དུས་རབས་གསར་བའི་རྒྱུ་བྱ་འདི་དང་འདི་ལྟ་བུ་དག་ཡིན་པར་སྟོན་མོ།

སྟེ་ལོ་ 2022 ཟླ་ 8 ཚེས་ 13 ལ་བྲིས།

¹³ <<ཀྱང་གོའི་བོད་ཀྱི་རྒྱུང་འཛིན་ད་ག>>ཞེས་པའི་རྟེན་གྱི་ 2022-06-14 ཉིན་གྱི་གསར་འགྱུར། 8